॥१८॥ तद्भवतां विनोदाय काककूर्मादीनां विचित्रां कथां कथयामि।
राजपुत्राः ऊचुः ॥ आर्य कथ्यताम् ॥ ॥ इति कथारम्भः समाप्तः ॥
मित्रलाभः ॥ विष्णुशर्मोवाच ॥ शृणुत ॥ संप्रति मित्रलाभः ॥१८॥

॥१७॥ आस्वाद्यतोयाः प्रभवन्ति नद्यः समुद्रमासाद्य भवन्त्यपेयाः ॥४८॥ तदेते
षामस्मत्पुत्राणां नीतिशास्त्रोपदेशाय भवन्तः प्रमाणम् ॥ इत्युक्त्वा
तस्य विष्णुशर्मणो बहुमानपुरःसरं पुत्रान्समर्पितवान् ॥ अथ प्रासा ॥१७॥

दपृष्ठे सुखोपविष्टानां राजपुत्राणां पुरस्तात् प्रस्तावक्रमेण सपण्डितोऽब्रवीत्
ब्रवीत् भो राजपुत्राः शृणुत ॥ काव्यशास्त्रविनोदेन कालो
गच्छति धीमतां। व्यसनेन च मूर्खाणां निद्रया कलहेन वा ॥ ५ ॥

॥१८॥ तद्भवतां विनोदाय काककूर्मादीनां विचित्रां कथां कथयामि।
राजपुत्रा ऊचुः ॥ आर्य कथ्यताम् ॥ ॥इति कथारम्भः समाप्तः॥
मित्रलाभः॥ विष्णुशर्मोवाच शृणुत ॥ संप्रति मित्रलाभः ॥१८॥

देवलं मंहद्भिः सुप्रतिष्ठितः ॥६५॥ पश्चोदयगौरेरद्भवांसोनि

कर्षेरादीप्यंते ॥ तथासत्संनिधाने हीन वर्णोपिदीप्यते ६६ ॥

गुराणगुराज्ञेषु गुराणाम्भवन्ति तैनिर्गुणंप्राप्यभवन्तिदोषा ॥

॥१६॥

दिग्देशादागत्य रात्रौ पक्षिणो निवसन्ति ॥ अथ कदाचि

चिदवसन्नायां रात्रावस्तालचूडावलम्बौ भगवती कुमुदिनी

नायके चन्द्रमसी लघुपतनकनामा वायसो प्रबुद्धः ॥ ॥१६॥

कृतान्तमिव द्वितीयं यांतं व्याघ्रमपश्यत् ॥ तमवलोक्य याचि
न्तयत् ॥ अद्यप्रातरेवानिष्टदर्शनमजातम् ॥ न जाने किमनन्तरं भि
मतं दर्शयिष्यति ॥ इत्युक्त्वा तदनुसरणक्रमेणासौ व्याकु

प्रस्तूयते यस्यायमाद्यः श्लोकः ॥ असाधना वित्तहीनाः बुद्धि

मन्तः सुहृत्तमाः ॥ साधयन्त्यासु कार्याणि काक कूर्मृगाखुवत् ॥१॥ ~~मासस्का~~ः

अस्ति गोदावरीतीरे विशालः शाल्मली तरुः ॥ तत्र नाना

लब्ध्वा स्मृत लितः ॥ यतः शोकस्थानसहस्राणि भयस्थान
शतानि च दिवसे दिवसे मुढमाविशन्ति पण्डितम् ॥२॥
विषयिणा मिदमवश्यं कर्तव्यम् ॥ उत्थायोत्थाय बोद्धव्यं

॥१२॥ पिनिधि मग्नैः न स्वयं दैव मादत्ते पुरुषार्थमपेक्षते ॥३४॥

उद्यमेनो हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः ॥

न हि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशन्ति मुखे मृगाः ॥३५॥१२॥

यत्नं कुर्यादतन्द्रितः ॥३२॥ यथा मृत्पिण्डतः कर्ता कु
रुते यद्यदिच्छति ॥ एवमात्मकृतं कर्म मानवः
प्रतिपद्यते ॥३३॥ काकतालीयवत्प्राप्तं दृष्ट्वा

॥१३॥ धैवको यथा ॥३७॥ रूपयौवन सम्पन्ना विशाल कुल

सम्भवा विद्याहीना न शोभन्ते निर्गन्धा इव किंशुकाः ३८॥

मूर्खोऽपि शोभते तावत् सभायां वस्त्र वेष्टितः। अप्र ॥१३॥

गात्मवता मापन्नो पाव किंचिन्न भाषते ॥३५॥एतोच्च

नयित्वासराजा पौण्ड्रसभां कारितवान् ॥ राजोवाच

भोः भोः पण्डिताः श्रूयताम् । अस्तिकश्चिद्देवं भूतोवि

॥१५॥ ह्यन्योमम पुत्रोविद्यार्थो पुत्राणां नित्यमुन्मार्ग

गामिनामनधिगतशास्त्राणामिदानीं नीतिशा

स्त्रोपदेशेन पुनर्जन्म कारयितुं समर्थः॥ काचः काञ्च॥१५॥

मातृपितृकृताभ्यासोगुणितामेतिबालकः। न गर्भच्युतिमात्रेणपुत्रो भवतिपरिज्ञतः॥३७॥ माताशत्रुः पितावैरी

जो येन बालो न पाठितः। न शोभते सभामध्ये हंसम

॥१५॥

कृताम् ॥४१॥ अत्रान्तरे विष्णु शर्म नामा महापण्डितः सक
लनीतिशास्त्रतत्वज्ञो वृहस्पतिरिवाब्रवीत् देव महाकुल
संभूतास्ते राजपुत्रा मया नीतिं ग्राहयितुं शक्यन्ते ॥ यतः ॥१५॥

ना द्रव्येनोहिता काचित्क्रिया फलवती भवेत् ॥ न व्याप

रशतेनापि शुकवत्पाठ्यते वकः ॥ ४२ ॥ अस्मिंस्तु निर्गुणं

गोत्रे नापत्यमुपजायते ॥ आकरे पद्मरागाणां जन्म काचमणेः

॥१८॥ कुतः ॥४३॥ अतोहं षण्मासाभ्यन्तरे तवपुत्रान्नीतिशास्त्र
भिज्ञान्करिष्यामि। राजाप्युवाच सविनयं पुनरप्युवाच॥
कोटोपि सुमनः सङ्गादारोहति सतांशिरः ॥ अश्माऽपियाति ॥१६॥

न संसर्गाद्धत्ते मारकनीं च्युतिम् ॥ तथा सत्संनिधानेन

मूर्खोऽपाति प्रवीणताम् ॥ ४० ॥ हीयते हि मतिस्तात हीनैः

सह समागमात् । समैश्च समतामेति विशिष्टैश्च विशि